

Jaunų žmonių pasirengimas tėvystei ir motinystei

Sigita Burvytė

Lietuvos edukologijos universitetas, Socialinės edukacijos fakultetas, Socialinio ugdymo katedra, Studentų g. 39, 08106 Vilnius, sigita.burvyte@leu.lt

Anotacija. Straipsnyje pristatomas jaunų žmonių, jų pačių požiūriu, pasirengimas tėvystei ir motinystei atsakant į keturis klausimus, užduotus grupinės diskusijos (angl. *Focus group research*) metu. Straipsnyje aptariamos motinystės ir tėvystės sąvokos, pateikiami tyrimo rezultatai. Respondentai – dvi tikslinės jaunų žmonių grupės, pasirinkusios Lietuvos edukologijos universitete studijuoti bendrąjį universiteto dalyką „Pozityvioji tėvystė“. Tyrimo rezultatai atskleidė pozityviosios tėvystės kurso veiksmingumą keičiant jaunų žmonių lūkesčius dėl partnerio ir vaiko, daugiau pastebint savo pokyčius šeiminių tarpusavio santykių plotmėje.

Esminiai žodžiai: *jauni žmonės, tėvystė, motinystė, šeima, vaikas, vaikų ugdymas šeimoje, tėvas, motina.*

Įvadas

Jaunų žmonių pasirengimas tėvystei ir motinystei – viena svarbiausių socialinės edukacijos kompetencijų, kurios ugdymą skatina ir remia Švietimo ir mokslo bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, inicijuojančios projektus, skirtus visos visuomenės švietimui, o Lietuvos edukologijos universiteto Socialinio ugdymo katedra inicijavo būsimųjų pedagogų rengimą, siūlydama pasirenkamąjį pozityviosios tėvystės dalyką. Šiame straipsnyje atskleidžiamas jaunų žmonių požiūris į tėvystę ir motinystę bei pagrindžiamas jauniems žmonėms suteikiamų žinių veiksmingumas.

Tikslas – atskleisti tėvystės ir motinystės sampratą, jaunų žmonių požiūriu. Siekiant tyrimo tikslo išskelti **uždaviniai:**

1. Išanalizuoti moklinę literatūrą jaunų žmonių pasirengimo tėvystei ir motinystei aspektu.
2. Atskleisti jaunų žmonių supratimą, kas yra „gera mama“ ir „geras tėvas“.
3. Ištirti jaunuolių supratimą apie pasiruošimą būti mama / tėčiu.
4. Išanalizuoti jaunų žmonių lūkesčius dėl savo partnerio / partnerės.
5. Atskleisti jaunų žmonių lūkesčius dėl savo būsimo vaiko.

Tyrimo **objektas** – jaunų žmonių požiūris.

Tėvystės ir motinystės funkcijos ir ištirtumas Lietuvoje. Svarbiausias Europos Sąjungos lyčių lygybės politikos tikslas – užtikrinti lygias vyrų ir moterų teises, galimybes ir pareigas, o kartu ir vienodą lyčių atsakomybę už šeimą ir namus, nors pati gamta lemia skirtingas motinos ir tėvo funkcijas vaikų atsiradimo, auginimo ir ugdymo procese. Analizuodami biologinę ir socialinę tėvystę ir motinystę, matome, kad biologinė tėvystė lemia skirtingas tėvo ir motinos funkcijas užtikrinant vaikui saugią raidos aplinką: moteriai duotas trumpesnis laikotarpis tapti motina nei vyrui tėvu; moteris 9 mėnesius nešioja kūdikį, todėl ir jam gimus rūpinasi, kad „čia ir dabar jam būtų saugu“, jį globoja ir dažnai net užgožia savo rūpesčiu partnerio buvimo laiką su vaiku, o vyras labiau rūpinasi moterimi, kad kūdikis būtų išnešiotas saugiai, todėl ir jam gimus ugdymu rūpinasi remdamasis tolesniais vaiko ugdymo tikslais ir matymu, koku žmogumi vaikas bus užaugęs. Vien tai, kad moteris išnešioja, pagimdo ir maitina kūdikį krūtimi, ji turi glaudesnę emocinį kontaktą su vaiku ir todėl neretai suabsoliutina savo vaidmenį, nesąmoningai ignoruodama tėvo vaidmenį auklėjant ir auginant vaiką. Dažnai jaunų žmonių lūkesčiai vienas kitam neatitinka realybės, o remiamasi visuomenėje dominuojančiomis tarpusavio santykių ir vaiko auginimo nuostatomis. Sau jauni žmonės kelia vienus reikalavimus, o partneriui kitus, daugiau vilčių dėdami į tai, kad antroji pusė elgsis ir darys taip, kaip jie įsivaizduoja. Šiuo tyrimu buvo siekiama ištirti jaunų žmonių požiūrį į save ir į savo partnerį atliekant tėvystės ir motinystės funkcijas, analizuojama socialinė motinystė ir tėvystė, jaunų žmonių (asmenys nuo 14 iki 29 metų) požiūriu.

Lietuvoje pasirengimo tėvystei ir motinystei tema nėra nauja. Šią temą yra nagrinėję Lietuvos šeimotyros specialistai: Z. Bajoriūnas (2004), J. V. Uzdila (2001), K. Miškinis (2003); psichologai G. Navaitis (2007), D. Čekuolienė (1997); taip pat socialinę pedagoginę (kompleksinę) pagalbą šeimai analizuojantys G. Kvieskienė (2003, 2007), S. Burvytė (2011, 2012), R. Ilgūnienė, K. Ralys (2012) ir kt. Pasigendama tyrimų, kurie atspindėtų šių dienų jaunų žmonių požiūrį į tėvystę ir motinystę, pagalbos poreikį rengiantis būti „geru tėvu ir mama“ bei šeiminiams tarpusavio santykiams. Mokslininkai teigia, kad ypatingą reikšmę įgyja tėvų švietimas vaikų ugdymo klausimais, kai šeima tik planuoja susilaukti kūdikio, todėl svarbu pažinti ir suprasti jaunuolių pasirengimą tėvystei / motinystei.

Tėvystės ir motinystės sąvokų apibrėžtis. Lietuvių kalbos žodyne žodis „tėvystė“ yra apibrėžiamas kaip vyro buvimas tėvu. Anglų kalba ši sąvoka apibrėžiama trimis skirtingais žodžiais: „fatherhood“ – tėvystė, „motherhood“ – motinystė, „parenthood“ – abiejų lyčių tėvų (tiek motinos, tiek tėvo) vaidmuo. Tad „tėvystės“ sąvoką plačiau galima

apibrėžti kaip abiejų lyčių tėvų (motinos ir tėvo) vaidmenis, funkcijas, atliekamą bendrą veiklą šeimoje. Lietuvių kalbos žodyne „motinystės“ sąvoka apibūdinama kaip moters būklė nėštumo, gimdymo ar kūdikio žindymo metu, buvimas motina, motinos pareigos; motinos giminytės ryšys su vaiku; motinos jausmas savo vaikams. Tame pačiame žodyne tėvystė apibūdinama kiek skurdžiau – tai tėvo pareigos, buvimas tėvu (*Lietuvių kalbos žodynas*, 2005). N. Liobikienė tėvystę skirsto į biologinę ir socialinę. Autorė biologinę tėvystę sieja su reprodukcinė funkcija – „gebėjimu pradėti, išnešioti ir pagimdyti kūdikį, juo rūpintis bei auklėti“ (Liobikienė, 2009, 108). Socialinę tėvystę sieja su meile, rūpesčiu, emociniais ryšiais, vaiko ugdymu ir kt. Tiek biologinė tėvystė, tiek socialinė tėvystė yra vienodai svarbios, kaip ir biologiniai bei emociniai ryšiai. Toliau šiame straipsnyje vartojamas „tėvystės“ terminas reikš tėvo pareigas ir buvimą tėvu.

Atlikti tyrimai rodo, kad ne tik tarp vyrų, bet ir tarp moterų vyrauja būtent tokia motinystės samprata, jog visa atsakomybė dėl vaikų auginimo ir priežiūros tenka moteriai. Dėl šios priežasties kiekvienai moteriai, o ypač jaunai, reikia sužinoti daug naujos informacijos, kuri susijusi su būsimu nauju socialiniu vaidmeniu. Todėl aktualu sistemingai analizuoti jaunų žmonių požiūrį į tėvystę ir motinystę bei vaikų ugdymą.

Nepaisant to, kad nėštumas yra stiprus ir subtilus moters troškimas, savirealizacijos raiška, vis dėlto tai yra kritinis moters gyvenimo laikotarpis. Būsima motina susiduria su ankstesnio ir dabartinio gyvenimų suderinimo dilema (Markūnienė et al., 2007). Nėštumo metu vaikelio vystymasis priklauso nuo motinos fiziologinių organizmo pokyčių, o neigiami išoriniai ir vidiniai veiksniai šiuos pokyčius gali pakreipti nepageidaujama linkme (Lutter, 2000). Todėl svarbu, kad jauni žmonės žinotų būsimus pokyčius ir vienas kitą geriau suprastų bei galėtų vienas kitam padėti. Tam reikalingos žinios ir atskiras pasirengimas, padėsiantis pažinti jaunų žmonių lūkesčius vienas kitam, kai jie dar neturi vaikų ir tik įsivaizduoja būsimus savo ir partnerio pokyčius.

Tėvystė ir motinystė kaip veikla. Tėvystė ir motinystė siejama su tinkama vaiko priežiūra, kuri paremta žiniomis, efektyvia pagalba ir išmintinga kontrole, pozityviosios socializacijos ir ugdymo metodais, tolesnių ugdymo tikslų turėjimu, siekiant, kad būtų patenkinti vaiko poreikiai – būtent tokia tėvystė ir yra vadinama pozityviaja. Tėvystei kaip ir kiekvienai veiklai yra reikalingi gebėjimai ir žinios. Pagrindiniais tėvystės gebėjimais yra laikoma vaiko stebėseną, parama vaikui, tinkamo elgesio skatinimas, tinkamas drausminimas ir ribų nustatymas. Šie gebėjimai dažniausiai perduodami iš kartos į kartą, per gyvenimo ritualus, tradiciją ir kasdienes, rutinines pareigas, tad patys tėvai, užaugę socialinės atskirties, rizikos ar apleistumo sąlygomis, neturi gebėjimų tinkamai auginti ir auklėti savo vaikus.

Daugelio jaunų žmonių santuokos baigiasi skyrybomis, kurių priežastis – jaunuolių nepasirengimas santuokai ir šeiminiams tarpusavio santykiams, sugyvenimui kartu, nes niekur to nebuvo mokoma, o dažnu atveju ir šeimoje matytas pavyzdys nepadedą susikurti darnių tarpusavio santykių šeimoje, dominuoja atsakingumo už savo veiksmus nebuvimas. Jaunimui sunku suvokti ir atlikti savo vaidmenį šeimoje, kai jie nematė

tinkamo šeimos narių tarpusavio santykio vaikystėje. Pasigendama ugdomo įstaigų veiklos, susijusios su pagalba jauniems žmonėms rengiantis šeiminiams santykiams ir tapsmui tėvu ir mama. Pasirengimas šeiminiams santykiams vyksta nuo pat gimimo ir yra nuolatinis, sistemingas procesas, kurį privalu užtikrinti vaiko raidos proceso metu, dalyvaujant visiems mokyklos bendruomenės nariams ir šeimai.

Šiuo metu nėra vykdomas sistemiškas pasirengimas šeiminiams santykiams ir gyvenimui kartu bei tėvystės ir motinystės vaidmenims. Nėra sukurtos sistemos nei pagalbos mechanizmo, susijusio su vaikų, paauglių ir jaunimo sistemišku pasirengimu šeiminiams santykiams. Rengimosi šeimai ir lytiškumo ugdomo programa yra integruota į atskirus mokomuosius bendrojo ugdomo mokyklų dalykus, o tai, kaip matome, nėra veiksminga. Lietuvos edukologijos universitete, kuriame rengiami būsimieji mokytojai, socialiniai pedagogai, socialiniai darbuotojai ir kitų specialybių studentai, pozityviosios tėvystės kursas yra siūlomas kaip vienas pasirenkamųjų dalykų tik vieną semestrą tarp bendrųjų universiteto dalykų.

Tėvystės ir motinystės pareigos šeimoje yra užauginti žmogų, kuris būtų visapusiškas ir gebantis prisitaikyti bei jaustis laimingas gyvendamas visuomenėje, o tai galima padaryti turint žinių apie asmenybės raidą ir sudarant tinkamas asmenybės ugdymosi sąlygas skirtingais raidos etapais. Tėvystės žinios perduodamas iš kartos į kartą. Jeigu to negaunama savoje šeimoje, tai atsiranda pagalbos poreikis rengiantis tėvystei ir motinystei. Todėl labai svarbu, kad pasirengimas tėvystei ir motinystei būtų ugdomas ne tik šeimoje bet ir kitose aplinkose.

Šiuolaikinėje visuomenėje pastebima dviejų požiūrių į tėvystę priešprieša – dauguma jaunuolių pasisako už „moderniąją tėvystę“ – glaudesnę tėvo ir motinos bendradarbiavimą, stipresnius ir nuoširdesnius tėvo santykius su vaikais, tai tarsi išvaduoja vyrą nuo vienasmenės materialinės atsakomybės už vaikus ir šeimą. Kitas požiūris į tėvystę – tradicinis tėvo vaidmuo – motina augina vaikus, tėvas uždirba pinigus – nėra taip stipriai palaikomas kaip antai pirmasis, kadangi šis tėvo vaidmuo nepatenkina nei šeimos, nei jo paties poreikių (Navaitis, 2007).

Dabartinėje Lietuvoje vyrai ir moterys dalijasi materialiniu šeimos aprūpinimu, ir vyras, ir moteris siekia profesinės karjeros, bet nei vyrai (47 proc.), nei moterys (42 proc.) nepritaria tam, kad vyras liktų namuose su vaiku, o moteris šeimą aprūpintų materialiai (Jonkarytė, 2003). Tokia nuomonė vyrauja ir daugelyje ES valstybių, kuriose gali būti paplitusios kelios vyriškumo ir tėvystės sampratos, nors paprastai tik viena jų laikoma normine, suprantama kaip siektinas pavyzdys (Donaldson, 1993). Vyrai, nesiekiantys ar nesugebantys realizuoti tokių vyriškomis laikomų savybių kaip valdžia, jėga, kontrolė, susiduria su savęs vertinimo problemomis. Tokiems vyrams tampa aktuali ir jų tėvystės saviraiškos problema. Geru tėvu laikomas toks vyras, kuris geba įkūnyti stipraus, pergalingo, žinančio, kaip nugalėti, vyro vaizdinį, kur gerumas ar gerumo stoka nėra tokia svarbi.

Modernioje visuomenėje tėvo kaip šeimos atstovo visuomenėje samprata keičiama į „vieno iš tėvų“, būtent vyro, kuris perima dalį motinos pareigų, dalijasi su ja namų ruošos

darbais ir vaikų ugdymu, samprata (Pleck, 1997). Tokia tėvo vaidmens samprata nėra specifinė, nes modernus tėvas daro tik tai, ką daro ir motina. Kartu yra reikalavimas, kad tėvas būtų ir šeimos materialinės gerovės kūrėju. Dėl to Vakarų visuomenėje tėvas mažai bendrauja su vaikais, duoda jiems daug pinigų, nes tokias vertybes vyrams, dar jiems esant jaunuoliais, perduoda žiniasklaida bei ugdymo institucijos (Navaitis, 2007).

Jaunuoliai tėvystę vertina kaip bendresnę savęs suvokimo dalį, kuri pirmiausia yra sietina su savęs kaip vyro vertinimu (Navaitis, 2007). Tyrimo išvados parodė, kad daugumai tirtų jaunuolių yra artimas tradicinis požiūris į tėvystę ir vyriškumą, tačiau buvo pastebėta, kad šis tradicinis požiūris yra siauras, nes vyrai šį tradicinį požiūrį į tėvystę suvokia tik kaip materialų vaikų aprūpinimą (pamiršdami tokius dalykus kaip autoriteto, šeimos globėjo ir atstovo vaidmenis). Taigi toks tėvystės suvokimas yra pernelyg supaprastintas ir sietinas tik su ekonominiu tėvo statusu (Navaitis, 2007).

Vyrų pasirengimas tėvystei yra kitoks negu moterų, tačiau ne mažiau svarbus. Vyrams pasirengti tėvystei yra sudėtingiau negu moterims, nes būsimi tėčiai dažniausiai paliekami nuošalyje, nepaisant to, kaip sunkiai jie stengiasi būti įtraukti į vaiko laukimo procesą. Moters nėštumo metu visas dėmesys skiriamas būsimai mamai, o tėvas tarytum pamiršamas. Fizinis būsimos tėvo vaidmuo yra itin svarbus.

Pedagoginiai tėvystės ir motinystės aspektai. Tėvystei ir motinystei nepakanka vien tik moralinio ir materialaus pasirengimo. Būtinios žinios apie tai, kas vyksta moters organizme nėštumo metu, kaip vystosi kūdikis, kokie veiksniai kenksmingi nėštumo metu ir po jo, kaip elgtis su naujagimi, koks tėvo ir motinos elgesys teigiamai veikia naujagimį (Čekulienė, 1997). Šios žinios jaunuoliams gali būti suteikiamos jiems artimiausioje aplinkoje – namuose (šeimos narių patarimai, patirtis, žinios) bei ugdymo institucijose (tu turėtų rūpintis pedagogai, sveikatos specialistai, pagalbos specialistai, socialiniai pedagogai).

Paskutiniaisiais dešimtmečiais kito šeimos funkcionavimas ir raida, tėvų ir vaikų tarpusavio santykiai, todėl vis mažiau vaikų turi galimybę būti su savo tėvais ir stebėti tinkamą tėvų tarpusavio santykių pavyzdį. Taigi natūraliai šeimoje tokie vaikai neperima tinkamo šeiminių santykių modelio ir jiems aktuali ugdymo institucijų pagalba mokantis sugyventi su kitais. Jauni žmonės, neturėdami teigiamo sugyvenimo kartu pavyzdžio, dažnai kelia vienpusius lūkesčius partneriui, bet ne sau, ir dažnu atveju tai tampa viena iš skyrybų priežasčių.

Visuomenėje gimstamumas smarkiai sumažėjo, abortai tapo labiau pateisinami, o moteris, viena auginanti vaiką, mažiau smerkiama visuomenės. Visos šios permainos vyko dėl atitinkamų vertybių, vertybinių orientacijų interiorizavimo (Mitrikas, 2000). Galima teigti, kad tokie pokyčiai įvyko dėl to, kad jaunuoliai šeimose ir ugdymo įstaigose stokoja būsimai tėvystei reikalingų žinių, jiems nediegiamos atitinkamos vertybės, leidžiančios ugdytis atsakingą požiūrį į tėvystę. Mokyklose ir kitose ugdymo įstaigose socialiniai pedagogai yra užimti rūpinimusi mokinių mokyklos nelankymu, patyčių, smurto problemų sprendimu bei prevencija, vaikų integravimu į mokymosi procesą, socialinių projektų

kūrimu ir jų įgyvendinimu, o pedagogai užimti mokymo programų vykdymu, tad ne visada gali skirti laiko jaunuolių pasirengimui būsimai tėvystei ir motinystei.

Pastaraisiais dešimtmečiais visuomenėje kito ne tik šeimos raida ir funkcionavimas, bet taip pat ir požiūris į vaikų turėjimą – manoma, kad vaikai gali augti ir vystytis nepilnose šeimose, o tarp moterų vyrauja požiūris, kad vaikui vystytis ir augti nebūtinai reikalingi abu tėvai (Mitrikas, 2000). Tokios visuomenės nuostatos ir požiūris daro didelę įtaką jaunuolių supratimui apie tėvystę ir motinystę. Jauni žmonės greitai perima tokį požiūrį ir juo vadovaujasi, o jį pakeisti ugdymo institucijose nėra lengva arba visai neįmanoma, o gal to nėra bandoma daryti. Nereikia pamiršti, kad jaunuolio socialinei raidai įtakos turi pasirinkimo galimybių didinimas, svarbu nukreipti dėmesį ne tik į jaunuolių ugdymą, bet ir į tai, kokią naudą iš to gaus jaunas žmogus (Kvieskienė, 2007). Dažniausiai jaunuolis neišnaudoja visų savo pasirinkimo galimybių – besistengdamas pritaipyti ir pernelyg neišsiskirti iš visų, priima labiausiai paplitusį požiūrį, vertybes ir kultūrą. Šiuo atveju – netinkamą visuomenėje paplitusį požiūrį į tėvystę ar motinystę natūraliai perima jauni žmonės. Socialinės pedagogikos sritys turi apsaugoti jaunuolį nuo tokio žalingo aplinkos poveikio, taikant pozityviosios socializacijos, prevencijos metodikas ir scenarijus (Kvieskienė, 2003).

Jaunuolių pasiruošimo tėvystei ir motinystei procese kaip svarbiausias institucijas galima išskirti šeimą ir ugdymo įstaigą. Ne visose šeimose bendravimas yra artimas ir pakankamai atviras, tad ir intymesnėmis temomis tėvai su jaunuoliais nekalba. Todėl labai svarbu, kad būtų vykdomi švietimo sistemos pokyčiai dėl platesnio ir labiau visapusiško pedagogo pasiruošimo, ypač dirbančio valstybinėje ugdymo įstaigoje, kuri asmeniui teikia tolesnės asmenybės raidos pamatus (Burvytė, 2011). Taip pat svarbus jaunuolių rengimas tėvystei ir motinystei. Žinių ugdymo įstaigose suteikimas jaunuoliams gali būti vienintelis būdas iškiepyti brandų pasiruošimą tėvystei ir motinystei, taip pat ir vykdyti ankstyvųjų lytinių santykių prevenciją.

Tyrimo metodika ir organizavimas

Respondentais pasirinkti LEU įvairių specialybių studentai. Tiriamieji pokalbio ir struktūruoto interviu metodu apklausti prieš išklausant pozityviosios tėvystės kursą ir po jo. Tyrime dalyvavo 26 tiriamieji: 21 mergina ir 5 vaikinai. Tiriamųjų amžius nuo 20 iki 25 metų. Išanalizavus duomenis, taikant turinio (angl. *content*) analizės metodą, buvo atskleistas jaunų žmonių požiūris į save kaip į „gerą mamą ar tėtį“; pasiruošimas tėvystei / motinystei; lūkesčiai dėl partnerio / partnerės kaip būsimos (-os) / esamos (-os) tėvo / motinos gimus vaikui ir lūkesčiai dėl būsimos vaiko.

Norint pasiekti išsikeltą tikslą ir uždavinius, buvo pasirinktas kokybinis grupinės diskusijos tyrimo metodas. Grupinę diskusiją vedė straipsnio autorė. Grupinės diskusijos trukmė apie 3 val. Diskusija vykdyta 2014–2015 metais.

Vyko 4 grupinės diskusijos: 2 – prieš pozityviosios tėvystės kursą ir 2 – po pozityviosios tėvystės kurso. Iš viso tyrime dalyvavo 26 tiriamieji, kiekvienoje grupėje po 13 dalyvių. Iš viso buvo prarastos keturios grupinės diskusijos, o dalyviai buvo pasirinkti pagal šiuos kriterijus:

1 grupė – aukštosios mokyklos studentai prieš pradėdami klausyti pozityviosios tėvystės pasirenkamojo dalyko kursą ir neturintys vaikų (prarastos 2 grupinės diskusijos);

2 grupė – aukštosios mokyklos studentai po išklauso pasirenkamojo pozityviosios tėvystės dalyko kurso ir neturintys vaikų (prarastos 2 grupinės diskusijos);

Tyrime dalyvavo 26 tiriamieji, iš jų 5 vaikinai ir 21 mergina. Grupinei diskusijai pateikti klausimai siekiant išsiaiškinti grupės dalyvių supratimą apie motinystę ir tėvystę bei jų lūkesčius partneriui atliekat tėvystės ar motinystės pareigas prieš pozityviosios tėvystės kursą ir tokie pat klausimai tiriamiesiems buvo pateikti po išklauso kurso. Tiriamiesiems buvo pateikta tokia situacija. Pvz.: įsivaizduokite save mama / tėčiu ir atsakykite į šiuos klausimus: Kokį tikslą sau keltumėte būdama „gera mama“ ar būdamas „geru tėčiu“?; Ką Jums reiškia būti pasiruošusiam tėvystei / motinystei?; Ko tikėtės iš partnerio / partnerės kaip būsimo (-os) / esamo (-os) tėvo / motinos gimus vaikui?; Ko tikėtės iš savo vaiko?

Tyrimo rezultatų apibendrinimas

Vaikų ugdymo procese ypač yra svarbu, kad tėvai žinotų, kokiais žmonėmis nori išugdyti savo vaikus ir jau iš anksto turėtų tolesnius ugdymo tikslus, kurių siekdami tikslingai galėtų vykdyti ugdymo procesą. Bet ne mažiau svarbus yra ir tėvų požiūris į save kaip į būsimą tėvą ar motiną ir įsivaizdavimas, ką reiškia būti „gera mama“ ar „geru tėčiu“.

Jaunų žmonių keliami tikslai sau kaip „gerai mamai“ ar „geram tėčiui“. Vaiko kaip asmenybės ugdymuisi didelės įtakos turi šeima. Tai ne tik pirmasis socialinis institutas, bet ir svarbiausia vaikų auklėjimo sistema. Pasak G. L. Rudney, „auklėjimas – tai kryptingas sąmoningas vaiko įtakojimas, siekiant suformuoti tam tikras savybes bei suformuoti įgūdžius“ (Rudney, 2005, 17). Suprasdami jaunų žmonių požiūrį į save kaip į būsimą ar esamą „gerą mamą“ ar „gerą tėtį“, mes galime nuspėti, kur yra dedami akcentai ir kas jauniems žmonėms yra svarbu įsivaizduojant save mamos ar tėvo vaidmenyje. Išanalizavus duomenis turinio (angl. *content*) analizės metodu, paaiškėjo, kad jaunų žmonių požiūris į save kaip į „gerą mamą ar tėtį“ yra labai skirtingas. Tad buvo išskirtos keturios kategorijos ir devynios subkategorijos, apibendrinančios jaunų žmonių požiūrį į tai, ką jiems reiškia būti „gera mama“ ar „geru tėčiu“.

Tiriamųjų rezultatai gauti prieš pozityviosios tėvystės kursą. Pirmoji išskirta kategorija – mokėti tinkamai ugdyti vaiką, kuri susideda iš toliau minimų subkategorijų.

Būsimos mamos, įvardydamos save „geromis mamomis“, susieja tai su gebėjimu išugdyti vaiko charakterio bei laimingo žmogaus savybes ($N = 21$ ($n = 18$)), tokias kaip

savarankiškumas, drąsa, jautrumas, pilietiškumas, gebėjimas savarankiškai spręsti iškilančias problemas, nes pačios yra nedrąsios, nesavarankiškos ir nepasitikinčios savimi: „<...> noriu užauginti savarankišką ir mokantį save apsiginti žmogų, nes aš pati to nesugebu <...>“; „<...> gera mama – ta, kuri moka užauginti drąsų, savarankišką, nieko nebijantį žmogų ir savimi pasitikintį <...>“; „<...> visko bijau, net gimdyti bijau, kad nesugebėsiu tinkamai auklėti vaiko<...>“.

Diskusijų metu kiek kitokį požiūrį į save kaip „gerą tėtį“, gebantį išugdyti vaiko asmenines savybes, atsiskleidė jaunuoliai ($N = 5$ ($n = 4$)): „Bijau išauginti lepšį, kurį visi stumdytų. Geriau, kad jis kitus stumdytų ir būtų sumanus, vikrus bei drąsus. Aš pats pasitikiu savimi ir noriu savo vaikui tokias savybes išugdyti <...>“; „nenoriu, kad kiti stumdytų <...>“, šitaip jaunuoliai, kurie neturi vaikų kalbėjo prieš pozityviosios tėvystės paskaitas“.

Dar išryškėjo požiūris, kad esamos mamos prieš kursą jaučiasi „blogomis mamomis“, nes siekia išugdyti norimas vaikų savybes, bet taiko griežtas auklėjimo priemones, todėl atėjo ieškoti išeities iš esamos situacijos, nes nori pasijusti geromis mamomis ir sau padėti.

Kritiškai reflektuodamos savo turimą vaikystės patirtį, grupės dalyvės pastebėjo, kad nori užauginti vaikus su tokiomis savybėmis, kurių pačios neturi ($N = 21$ ($n = 14$)): „<...> labai noriu, kad mano vaikai būtų už mane drąsesni. Mane mama labai globojo, aš buvau nedrąsi ir klausiau mamos, bet mano manęs visai neklauso ir yra drąsūs, bet aš su jais nebesusitvarkau ir jaučiuosi bloga mama ir svarstau galimybę savo vyresnįjį atiduoti į globos namus, nes nebesusitvarkau. Mane mama palikdavo ir aš susirasdavau ką veikti, o čia nieko neklauso <...>“; „<...> o aš esu dėkinga savo sūnaus motinai, kuri jį pagimdė ir mūsų šeimai suteikė tokią laimę – aš esu mama. Džiaugiuosi, kad esu mama, nors kartais vaikui ir griežčiau pasakau ir būna momentinis pojūtis, kad esu bloga mama, bet dažniau jaučiuosi gera mama, nes žinau, kad reikia ir griežčiau pasakyti norint išugdyti tam tikrą bruožą ar įprotį, <...> tai jam padės gyvenime <...>“ Problemos iškyla tada, kai susiduriama su nežinojimu, kaip teisingai pasielgti su vaiku tam tikrose situacijose, ugdant norimus vaiko charakterio bruožus, ir kaip aiškiai ir vaikui suprantamai pasakyti, ko iš jo tikisi, kad jis supratų, o mama pasijustų esanti gera mama.

Prieš pozityviosios tėvystės kursą tik jaunuoliai ($N = 5$ ($n = 2$)) išskyrė vaiko laimės pojūtį ir susiejo jį su „gero tėvo“ vaidmeniu: „<...> kai matau laimingą vaiką, tada ir jaučiuosi geru tėvu <...>“; „<...> jeigu mokėsiu auginti laimingą žmogų, valingą ir siekiantį savo tikslų <...>“.

Dalis būsimų ir esamų mamų bei esamų tėčių „gero tėčio“ ir „geros mamos“ sąvokas siejo su gebėjimu išugdyti asmenybę, gebančią savarankiškai spręsti iškilančias problemas ($N = 26$ ($n = 20$)): „<...> jeigu mano vaikas pats susidoros su iškilusiomis savo problemomis, tai man bus didelis įvertinimas <...>“; „labai myliu savo vaiką ir noriu jam padėti įveikti sunkumus, dėl jo labai pergyvenu ir bijau“, o po kurso ši mamytė teigė: „<...> tikiu, kad mano sūnus sudoros su savo liūdesiu ir aš nebesijaučiu bloga mama“.

Tyrimas atskleidė, kad didelė dalis jaunų žmonių prieš pozityviosios tėvystės kursą „gero tėvo“ ir „geros motinos“ sąvokas pirmiausia siejo su materialiniu aprūpinimu

($N = 26$ ($n = 21$)), tai galima interpretuoti kaip jaunų žmonių turimas mažas pajamas ar visišką neturėjimą nuosavų pajamų, išskiriant subkategoriją – kai gali pasirūpinti pats finansiškai vaiku ($N = 26$ ($n = 10$)): „<...> aš būsiu gera mama, nes pirmiausia pasirūpinsiu savo materialine gerove, kad galėčiau pasirūpinti vaiku <...>“; „<...> pirmiausia geras tėvas sugeba save išlaikyti ir pasirūpinti vaiko mama ir vaiku <...>“ ir kt., todėl jauni žmonės pirmiausia ir akcentavo tai, kas jiems šiuo metu yra aktualiausia. Arba kita išskirta subkategorija – kai esi nepriklausomas finansiškai ($N = 26$ ($n = 18$)) – sietina su noru užsitikrinti daug geresnį gyvenimą sau ir savo būsimiems vaikams, teikiant tam pirmenybę prieš kitus vaiko ugdymui reikalingus dalykus: „<...> svarbiausia, geras tėvas turi pasirūpinti šeimos gerove, kad būtų namas, o jame būtų ką valgyti ir būtų šilta <...>“; „<...> pirmiausia turi susirasti gerą ir stabilų darbą, kad žinotum, jog galėsi išlaikyti vaikus <...>“; „<...> pirmiausia reikia pagyventi sau, o tik tada susitvarkius gražiai buitį galima galvoti apie tėvo pareigas <...>“. Galima daryti prielaidą, kad dalis būsimų mamų ir tėčių teikia pirmenybę materialiniams dalykams, kurie suprantami kaip nuolatinio darbo turėjimas ir pragyvenimui atlyginimo gavimas, t. y. gebėjimas patenkinti būtinus poreikius. Tai atsakingas požiūris į būsimą tėvystę ir motinystę, nes vien tai, kad jie atėjo ir lankė pozityviosios tėvystės kursą, rodo norą žinoti, kaip būti gera mama ar geru tėčiu.

Diskusijų metu išryškėjo, kad jaunų žmonių „gero tėvo“ ar „geros mamos“ supratimui įtakos turi vaikystėje išgyventos patirtys ($N = 26$ ($n = 17$)): „<...> man tėvai suteikė viską ką geriausio, mane gražiai, rengė, pirko viską, ko aš norėjau, todėl ir aš savo vaikams noriu galėtu nupirkti viską, kas geriausio <...>“; „<...> mane auklėjo griežtai, todėl aš savo vaikams viską leidžiu, o kai retkarčiais sudrausminu, jaučiuosi bloga mama. Jie auga laisvais ir drąsiais žmonėmis, bet nežinau ar tai gerai? Bet aš nenoriu, kad jie visko bijotų kaip aš <...>“ ir kt.

Kadangi vaikų auklėjimas vyksta šeimoje, svarbus yra jaunų žmonių gebėjimas „pasižiūrėti į save“ saviugdgos kontekste. Prieš pozityviosios tėvystės kursą dalis jaunų žmonių teigė, kad nežino, ką reiškia būti „gera mama“ ar „geru tėvu“ ir neišsivaizduoja ar nekeltia tokio klausimo ($N = 26$ ($n = 6$)): „<...> „nekeliu tokio klausimo“; „nekeliu tokio, klausimo, nes žinau, kad esu pati geriausia mama savo vaikui“. O kita dalis jaunų žmonių neturi atsakymo, nes nežino, bet nori sužinoti ($N = 26$ ($n = 5$)): „Atėjau čia ieškoti atsakymo, nes noriu būti „gera mama“; „tai procesas, kurio niekada iki galo nepažinsi“; „nežinau, ką reiškia būti geru tėvu, bet noriu juo būti ir noriu turėti 7 vaikus“; „Negaliu tiksliai atsakyti“; „Nežinau, ką reiškia geras tėvas, nes mano tėvai išsiskyrę ir tėvas su mumis jau ilgai negyveno, bet noriu, kad mano vaikai po daugelio metų man pasakytų, kad „Tu geras tėtis“. Vadinasi, reikalingos žinios, kurios kaip žemėlapis leistų jauniems žmonėms susidėlioti aiškius tolesnius tikslus, pasirinkti teisingus vaikų ugdymo metodus. Net tie jauni žmonės, kurie nežino, ką reiškia būti „gera mama“ ar „geru tėvu“, vien tai, kad jie atėjo į pozityviosios tėvystės užsiėmimus, rodo jų atsakingą rengimąsi arba atsakingą tėvystės ir motinystės pareigų vertinimą.

Tiriamųjų rezultatai gauti po pozityviosios tėvystės kurso. Išklausių pozityviosios tėvystės kursą atsiskleidė jaunų žmonių „geros mamos ir tėvo“ kitoks požiūris ir supratimas.

Išskirta tokia kategorija – *auginti laimingą vaiką*, kurią sudaro šios subkategorijos:

1. Ugdymas pavyzdžiu. Po kurso respondentai išskyrė lankstumo svarbą ir gebėjimą prisitaikyti ($N = 26$ ($n = 14$)): „<...> kad mokėtų greitai prisitaikyti ir būtų lankstus, kaip aš“; „<...> ugdyti taip, kad mokėtų pažinoti supančią aplinką ir ją įvertintų savarankiškai, man pačiam savarankiškumas padeda <...>“. Jie taip pat išskyrė „gero tėvo“ ($N = 26$ ($n = 8$)) gebėjimą išugdyti vaiko drąsą, ryžtingumą, savarankiškumą, sprendimų priėmimą ir kt., bet tik todėl, kad jie patys pasitiki savimi ir nori, kad jų vaikas būtų toks, kaip jie: „<...> aš noriu, kad mano vaikas būtų toks, kaip aš: ryžtingas ir savarankiškas <...>“; „aš ieškosiu stipraus, drąsaus, savarankiško ir greitai sprendimus priimančio vyro ir noriu, kad mano vaikas turėtų tas pačias savybes <...>“.

2. Žiniomis paremtas tarpusavio supratimas. Kur mamos labiau orientavosi į save ir savo gebėjimus sukurti tinkamą vaiko kasdienę ugdymosi aplinką ($N = 21$ ($n = 9$)): „<...> noriu būti gera mama, kuri žino ir geba tai padaryti – sukurti aplinką, kuri leistų vaikui save ugdyti, kad užaugęs jis būtų laimingas <...>“. O būsimi tėčiai gero tėvo supratimą siejo su tolesniais vaikų ugdymo tikslais ir jų turėjimu bei paieška ($N = 5$ ($n = 4$)): „<...> geras tėtis, kuri užaugina žmogų, kuris sugebėtų prisitaikyti visuomenėje, kurioje jam teks gyventi <...>“; „<...> geras tėtis, tas kuris žino, kokį žmogų nori užauginti ir žino, kaip padaryti, kad jis būtų laimingas užaugęs <...>“.

3. Laimingas ir smalsus vaikas. Būsimos mamos išskyrė gebėjimą auginti laimingą vaiką ($N = 21$ ($n = 11$)): „<...> noriu sugebėti vaikui leisti pasidžiugti mažais atradimais <...>“; „<...> noriu, kad sugebėčiau leisti vaikui patirti potyrius, kurie jį džiugintų <...>“; „<...> kad gebėčiau užauginti sveiką ir laimingą vaiką“.

4. Laimingi tėvai. Daugiau ne pusė jaunų žmonių gero „tėčio ar mamos“ sąvoką siejo su gebėjimu išlaikyti darnius tarpusavio santykius keldami reikalavimus partneriui ir sau ($N = 26$ ($n = 19$)): „<...> noriu rodyti tinkamą tarpusavio sutarimo pavyzdį vaikams, kad jie galėtų to mokytis iš mūsų <...>“; „<...> vyras suprastų mane ir man padėtų, o aš sugebėčiau pastebėti vyro pastangas <...>“; „<...> kad žmona padėtų man tvarkytis su vaiku, nes aš nemoku ir nesu matęs, kaip tai reikia daryti <...>“.

Jauniems žmonėms materialiniai dalykai kalbant apie „gerą mamą ir tėtį“ tapo mažiau svarbūs, bet mažesnė dalis jaunų žmonių pirmenybę teikia gerų buitinių sąlygų susikūrimui, o ne vaikų ugdymui. Po pozityviosios tėvystės kurso jauni žmonės „gero tėvo ir geros mamos“ sampratą siejo su savo pareigomis, žiniomis, gebėjimu keistis ir prisitaikyti. Taip pat pasikeitė požiūris į materialinius dalykus – įvardijant „gero tėvo ir motinos“ sąvokas jie tapo mažiau svarbūs ($N = 26$ ($n = 16$)): „<...> supratau, kad vaikui materialinių dalykų reikia labai nedaug, kur kas svarbiau yra rasti daugiau laiko su juo pabūti, pažaisiti kartu <...>“; „<...> kur kas svarbesnė bendra veikla su vaiku, jų poreikių patenkinimas, o ne materialiniai dalykai <...>“. Jauni žmonės jų neatsisako, bet jų reikšmė

pasikeitė, o daliai jaunų žmonių tai išliko svarbu ($N = 26$ ($n = 6$)): „<...> geri tėvai turi pirmiausia pasirūpinti savo gera buitimi, o tik tada galvoti apie vaikus <...>“.

Mažesnė dalis jaunų žmonių po pozityviosios tėvystės kurso labai atsakingai pradėjo vertinti tėvo ir mamos pareigas ugdant vaikus ir turėjo daug klausimų, į kuriuos dar reikia ieškoti atsakymų ($N = 26$ ($n = 11$)): „<...> aš supratau, kaip atsakinga yra būti tėvais. Prieš kursą atrodė turiu keletą klausimų ir viskas buvo taip paprasta, o dabar turiu dar daugiau klausimų ir atsakymų į juos dar ieškosiu norėdama būti gera mama <...>“; „<...> supratau, kad užauginti žmogų yra pati didžiausia prasmė ir atsakomybė, norėsiu būti gera mama, bet kol kas neturiu atsakymo, kaip tai padaryti. Tai tik mano pažinimo pradžia <...>“.

Dalis jaunų žmonių jautėsi pasitikintys savimi ($N = 26$ ($n = 10$)): „<...> pasitikiu savimi, kad būsiu geras tėvas, nors dar kol kas kaip tai padaryti atsakymo neturiu <...>“; „<...> žinau, kad būsiu pati geriausia mama savo vaikui <...>“.

Diskusijų metu po pozityviosios tėvystės seminarų atsiskleidė jaunų žmonių sąmoningas ir atsakingas požiūris į savo kaip tėvo / motinos vaidmenį ir siekis ugdyti savo vaikus remiantis pozityviosios tėvystės principais ($N = 26$ ($n = 21$)): „<...> ugdyti vaiką atsakingai be diržo ir kitų bausmių“; „Elgtis su vaiku, kaip su asmenybe, bet tuo pačiu apibrėžti ribas „ką galima“, „ką negalima“; „Auklėti pozityviai“; bei siekti vaikų ugdyme savikontrolės: „<...> Būti geru tėvu“; „Svarbiausia, kad vaiko nemuščiau“; „<...> nenoriu rėkti ar stumdyti vaiko <...>“.

Jaunų žmonių pasiruošimo tėvystei ir motinystei samprata

Tiriamųjų rezultatai gauti prieš pozityviosios tėvystės kursą. Grupinių diskusijų apie pasiruošimą tėvystei / motinystei metu pastebėta, kad vienas aktualiausių klausimų buvo skirtingų požiūrių į vaikų auginimą ir pasiskirstymą pareigomis derinimas. B. Coste (2009) vaikų auginimo filosofijoje akcentuoja ir koncentruojasi į vaiko galimybių, stiprybių ir gebėjimų ugdymą, kad užaugęs vaikas gebėtų visiškai save realizuoti, o R. Breidokienė ir S. Ignatovičienė (2010) apibrėžia ir akcentuoja pasirengimą atsakingai tėvystei ir motinystei, reikiamas pastangas, kantrybę ir pasiaukojimą.

Analizuojant gautus duomenis, jauni žmonės prieš pozityviosios tėvystės kursą apie tai, ką reiškia pasiruošimas būti tėvu / mama, kaip svarbiausią pasiruošimo aspektą nurodo esantį tėvų tarpusavio supratimą, meilę ir gebėjimą mylėti vaiką ($N = 26$ ($n = 22$)): „<...> svarbiausia tėvų meilė vienas kitam. Svarbu, kad būsimas vyras mane supratų <...>“; „<...> kai yra tėvų sutarimas, tai yra ir pasiruošimas <...>“; „<...> kai žmonės vienas kitą myli, tai ir yra pasiruošę būti tėvų ir mama“.

Prieš pozityviosios tėvystės kursą jauni žmonės sureikšmino materialinius dalykus ($N = 26$ ($n = 21$)): „svarbu, kad būtume materialiai nepriklausomi <...>“; „<...> nėra tobulų žmonių, nėra tobulo elgesio, bet pirmiausia turi būti aprūpinta buitimi, o tik po to

turi atsirasti vaikai <...>“. Pastebima tendencija, kad pasiruošimą tėvystei / motinystei jauni žmonės labiau sieja su materialinės gerovės užtikrinimu, finansiniu aprūpinimu ir būtiniausių daiktų vaikui nupirkimu ($N = 26$ ($n = 16$)): „<...> nemažiau svarbus yra tėvų saugumo jausmas, kad jie gali nupirkti vaikams reikalingus būtiniausius daiktus ir naujausius vaiko raidą skatinančius žaislus <...>“; „<...> jeigu visada bijosiu, kad negaliu nupirkti vaikui valgyti, tai jausiuosi bloga mama. Pirmiausia užsitikrinti materialinę gerovę, o tada gimdyti vaikus reikia <...>“. Taip pat jauniems žmonėms yra svarbu įrengti kambarį, skirtą vaikui ($N = 26$ ($n = 5$)): „<...> svarbiausia graži erdvė, kur vaikas galėtų žaisti <...>“; „<...> juk tinkamoje aplinkoje vaikui augti yra geriau <...>“; „<...> juk svarbu, kad vaikas turėtų erdvę, kur galėtų karstyti, bėgioti, žaisti <...>“; „<...> jeigu vaikas neturi savo kambario, tai kaip jis gali sėkmingai vystytis? <...>“.

Apibendrinant gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad jauniems žmonėms pasiruošimas tėvystei ir motinystei pirmiausia reiškia gebėjimą mylėti vaiką, tėvų tarpusavio supratimą ir meilę vienas kitam bei vaikui ir tinkamos materialinės gerovės užtikrinimą, t. y. kambario įrengimą ir naujausių žaislų nupirkimą. Dauguma jaunų žmonių kaip prioritetinį pasiruošimo tėvystei ir motinystei aspektą išskiria materialinę gerovę (finansinius pasiruošimo aspektus, tokius kaip finansinis saugumas, daiktų vaikui supirkimas ar kambario vaikui įrengimas), o vaikų gimdymą ir jų ugdymą, tokį kaip domėjimasis vaiko raida, auklėjimu, ugdymu, domėjimasis naujagimio priežiūra, nukelia į antrą vietą.

Tiriamųjų rezultatai gauti po pozityviosios tėvystės kurso. Analizuojant gautus duomenis, išryškėjo, kad jauni žmonės, išklausę pozityviosios tėvystės kursą apie tai, ką reiškia pasiruošimas būti tėvu / mama, kaip svarbiausią pasiruošimo aspektą nurodo tėvų tarpusavio supratimą ir meilę vienas kitam bei žinių kaupimą vaiko ugdymo klausimais ir gebėjimą stebėti savo vaikus, juos suprasti ir analizuoti esamą situaciją bei priimti tinkamus ir abiem tėvams priimtinius sprendimus tam tikrose vaikų ugdymo situacijose. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad būsimi tėvai po kurso kritiškai pasižiūrėjo į savo turimas žinias ir patirtį ir yra atviri pažinimui ir tobulėjimui ($N = 26$ ($n = 23$)): „<...> svarbu – gerai pažinti pačiam save, kad galėčiau suprasti savo vaiką ir tam tiru ruoštis jau dabar <...>“; „<...> supratau, kad atsakingai turiu rinktis partnerį, pasikeitė kriterijai. Supratau, kad tai turi būti žmogus turintis panašų požiūrį į vaiko auklėjimą <...>“.

Po pozityviosios tėvystės kurso pasikeitė jaunų žmonių požiūris į save ir partnerį / partnerę dalykus ($N = 26$ ($n = 22$)): „svarbu, kad pats mokėtum priimti antrąją pusę tokią, kokia ji / jis yra <...>“; „<...> nėra tobulų žmonių, reikia išmokti lanksčiai vienas prie kito prisitaikyti, svarbu, kad abu tą patį darytų <...>“. Pastebima tendencija, kad po pozityviosios tėvystės kurso pasiruošimą tėvystei / motinystei jauni žmonės labiau suvokia kaip ne materialų dalyką, o dvasinį. Tiriamieji svarbiausiu dalyku pasiruošiant tėvystei / motinystei mano esant domėjimąsi vaiko ugdymu ($N = 26$ ($n = 19$)): „<...> svarbu žinoti ir suprasti, kas vaikui yra, kai jis verkia. Man baisiausia, kai vaikas verkia, o tu nežinai, ką reikia daryti <...>“; „<...> kaip nesužlugdyti vaiko, o leisti jam atsiskleisti ir augi laisvam žmogui <...>“.

Didelė dalis jaunų žmonių išskyrė vaiko auklėjimą ($N = 26$ ($n = 21$)): „<...> noriu jį išauklėti doru žmogumi“; „<...> jau dabar ieškau atsakymų, kaip auklėti nebaudžiant. Mane tai bausdavo ir aš kitaip neįsivaizduoju, bet man tai nepatikdavo <...>“. Jauniems žmonėms vienodai svarbus tapo vaikų auklėjimas ir pirmagimio priežiūra ($N = 26$ ($n = 4$)): „<...> noriu žinoti, kaip tinkamai prižiūrėti naujagimį, kad jis neperkaistų, neužspringtų <...>“; „<...> juk norisi mažam bejėgiui žmogui duoti viską, kas geriausia <...>“. Kaip svarbius ir prioritetinius dalykus tiriamieji mano esant domėjimąsi vaiko raidos etapais ($N = 26$ ($n = 14$)): „<...> juk svarbu žinoti, kada vaikas turi ką mokėti ir kaip aš jam galiu padėti <...>“; „<...> noriu žinoti vaiko raidą, kad jam galėčiau tinkamai padėti <...>“; o finansinį aprūpinimą ir būtiniausių daiktų vaikui nupirkimą jie nukėlė į antrąją vietą ($N = 26$ ($n = 13$)): „<...> svarbiausia susilaukti vaikelio, o paskui materialinė gerovė <...>“; „<...> rūpinimasis mažu bejėgiu kūdikiu, kuris paskui užaugs žmogumi, neprilygsta jokiems turtams <...>“.

Apibendrinant gautus tyrimo rezultatus galima teigti, kad pozityviosios tėvystės kursas jauniems žmonėms padeda suprasti prioritetą atliekant tėvystės ir motinystės pareigas, padeda pažinti save. Po pozityviosios tėvystės kurso pasikeitė jaunų žmonių požiūris į materialinius dalykus ir pirmenybė pasiruošiant būti tėvais tiekiami ne materialiai gerovei, o domėjimuisi vaiko raida, auklėjimui, ugdymui, domėjimuisi naujagimio priežiūra ir tik tuomet mąstoma apie finansinius pasiruošimo aspektus, tokius kaip finansinis saugumas, daiktų vaikui supirkimas ar kambario vaikui įrengimas.

Jaunų žmonių lūkesčiai savo partneriui / partnerei kaip būsimam (-ai) / esamam (-ai) tėvui / motinai gimus vaikui

Jaunų moterų lūkesčiai būsimiems savo vaikų tėčiams. Tiriamųjų rezultatai gauti prieš pozityviosios tėvystės kursą. Tiriamųjų atsakymai apie tai, kokių lūkesčių jos turi savo partneriui kaip tėvui, į pirmąją vietą išskyrė meilę vaikui ir vaiko auklėjimą. Jaunos moterys iš savo partnerių labiausiai tikisi, kad jie mylės ir auklės vaiką ($N = 21$ ($n = 19$)). Meilę moterys supranta, kad vyras bus supratingas ir pats pasitrauks iš konflikto ir pirmas sieks susitaikyti ($N = 21$ ($n = 13$)): „<...> kad bus mylintis ir pirmas nutrauks konfliktą apkabindamas, mane nuramindamas <...>“; „<...> kai susipyksime pirmas ateis susitaikyti <...>“. Mokslininkai R. Dreikursas ir V. Soltsas (2012) taip pat tėvams pataria pasitraukti iš konflikto. Autoriai teigia, kad pasitraukdami iš konflikto tėvai nepalieka vaiko, o kaip tik išsaugo draugiškumą bei paskatina vaiką bendradarbiauti. Bet problemos gali kilti tada, kai jaunų mamų lūkesčiai yra vienpusiški tiek vaikui, tiek vyrui ir nėra kritiškai vertinamas jų pačių elgesys. Išryškėja lūkesčiai partneriui, o sau jaunos mamos tokių reikalavimų nekelia.

Moterys tikisi, kad vyrai padės emociškai, kai joms bus sunku ($N = 21$ ($n = 14$)): „<...> apkabins ir paguos, kai nepavyks susitarti su vaiku <...>“; „<...> padės, kai bus liūdna, pasijusti geriau <...>“; mokys vaiką ($N = 21$ ($n = 5$)): „<...> mokys vaiką vaikščioti, sėstis

ant puoduko <...>; „<...> mokys paprastų dalykų <...>“; leis laisvalaikį su vaiku (N = 21 (n = 6)): „<...> bus kartu su vaiku ir leis kartu laisvalaikį kino teatre, pasiaikčiodami <...>“; bus ištikimas (N = 21 (n = 16)): „<...> man svarbiausia, kad būtų ištikimas, gali su vaiku ir neužsiimti <...>“; gerbs poilsį ir ramybę: „<...> man svarbu, kad gerbtų mane ir mano ramybę, kad leistų man pailsėti <...>“; pasiliks vienas su vaiku (N = 21 (n = 11)): „<...> kad pabūtų vienas su vaiku, o aš galėčiau pailsėti <...>“; leis susitikti su draugėmis: „<...> bus supratingas, atjaus ir leis susitikti su draugėmis <...>“; padės prižiūrėti vaiką (N = 21 (n = 9)): „<...> nepaliks manęs vienos ir padės man auginti vaiką: pakeis sauskelnes kai reikės“; „<...> kai reikės mokės pamaitinti vaiką <...>“; „<...> mokės pasodinti ant puoduko ir padės išmokinti vaiką sėdėti ant puoduko <...>“ ir kt.

Tiriamųjų atsakymai rodo, kad joms ne taip svarbu, kad partneris rūpintųsi finansiniu saugumu ar padėtų rūpintis buitimi, bet svarbiausia pagalba auginant vaiką. Galima daryti prielaidą, kai neturi patirties ir nežinai, kaip tai reikės daryti, ko tikėtis iš būsimos situacijos, tikiesi pagalbos iš artimiausio šeimos nario – partnerio, o materialinis aprūpinimas tarsi lieka savieigai ir vyro atsakomybė. Bet šioje situacijoje ir jis gali neturėti patirties ir to paties tikėtis iš jaunos moters.

Tiriamųjų rezultatai gauti po pozityviosios tėvystės kurso. Išklausių pozityviosios tėvystės kursą būsimųjų jaunų mamų atsakymai apie tai, kokių lūkesčių jos turi savo partneriui kaip tėvui, pirmoje vietoje, kaip ir prieš kursą, išliko meilė vaikui ir vaiko auklėjimas (N = 26 (n = 24)), bet išryškėjo ne vien tik tėčiams permetama atsakomybė, bet tarsi laukiama pagalba iš jų, taip pat atsirado lūkestis būsimam vyrui – pasirūpinti materialine šeimos gerove (N = 21 (n = 11)). Pasikeitė jaunų moterų meilės supratimas (N = 21 (n = 16)): „*abu ieškosime išeičių ir susitarimų kaip spręsti nesutarimus <...>“; „<...> tikiuosi, kad vyras bus tas, kuris uždirba pinigus, o rūpinuosi namais. Vadinasi, ir jis turi teisę į poilsį namuose kaip ir aš, todėl susitarsime kaip galime vienas kitam padėti pailsėti <...>“.*

Po kurso sumažėjo jaunų moterų keliami reikalavimai ar lūkesčiai būsimam vyrui ir vaikų tėvui, o atsirado kritiškas žvilgsnis į save (N = 21 (n = 13)): „*<...> jeigu noriu, kad mane suprastų, pirmiausia aš turiu suprasti kitą: tiek vyrą, tiek vaiką <...>“; „<...> pirmiausia pati turiu keistis, jeigu noriu, kad kitas pasikeistų <...>“.* Galima daryti prielaidą, kad pozityviosios tėvystės kursas padėjo jaunosoms būsimoms mamoms kritiškai pasižiūrėti į savo keliamus reikalavimus ir turimus lūkesčius partneriui. Tai leidžia daryti prielaidą, kad sumažės galimų konfliktinių situacijų ir daugiau galimybių susikalbėti.

Jaunų vyrų lūkesčiai būsimoms savo vaikų mamoms

Tiriamųjų rezultatai gauti prieš pozityviosios tėvystės kursą. Analizuojant jaunų vyrų atsakymus dėl turimų lūkesčių moteriai kaip būsimai savo vaikų motinai, galima pastebėti, kad gauti rezultatai skiriasi nuo moterų atsakymų prieš kursą. Vyrų didžiausi lūkesčiai dėl to, kad moteris mylėtų ir mokytų vaiką. Įdomu tai, kad jauni vyrai nesitiki,

kad jaunos moterys visada bus namuose ($N = 5$ ($n = 5$)): „<...> mama visada bus namuose su vaiku, kol jis paaugęs ir ji geriausiai žinos, ko reikia vaikui <...>“. Taip pat vyrai neturi didelių lūkesčių, kad būdama mama, moteris gamins valgyti ir tvarkys buitį ($N = 5$ ($n = 3$)): „<...> nesitikiu, kad žmona gamins valgyti ir sutvarkys kambarius <...>“; kai kuriems tai nebuvo taip aktualu ($N = 5$ ($n = 2$)): „<...> aš ir pats galiu kažką pasigaminti, tai man nekatulu, kad darytų valgyti <...>“. Kalbėdami apie valgio galinimą ir buitį, jie pabrėžė, kad jiems tai neaktualu, bet pasisakymuose nebuvo išryškinta pagalba moteriai gaminant valgį ar tvarkant buitį, atsakymai orientavosi į save ir savo gerovę, bet neapėmė pagalbos kitiems.

Tiriamųjų rezultatai gauti po pozityviosios tėvystės kurso. Analizuojant jaunų vyrų atsakymus dėl lūkesčių moteriai kaip motinai po pozityviosios tėvystės kurso pastebima, kad gauti rezultatai skiriasi nuo atsakymų prieš kursą. Kaip ir prie, taip ir po šio kurso išlieka didžiausias vyrų lūkestis, kad moteris mylėtų ir mokytų vaiką ($N = 5$ ($n = 5$)): „<...> įsitikinau ir įsitikinimą sau pasitvirtinau, kad nieko geriau už mamą gimus vaikui nėra <...>“. Taip pat tikisi, kad moteris bus pagrindinis žmogus, kuris auklės vaiką, o tėvas tas, kuris padės esant reikalui ($N = 5$ ($n = 4$)): „<...> mamos švelnumo labiausiai reikia, ką tik gimusiam kūdikiui, o aš būdamas šalia mokysiuos ir kai reikės galėsiu pakeisti ir padėti, pabūti su vaiku <...>“; „<...> manau, kad ne tik pinigus turiu uždirbti, bet nuo mažens rasti laiko pabūti su juo <...>“. Visiškai pasikeitė būsimųjų jaunų tėčių požiūris į moterų ištikimybę, kas jiems buvo aktualu iki kurso, o po kurso jie teigė ($N = 5$ ($n = 4$)): „<...> svarbu, kad žmona rastų drąsos, pasakytų, kas jai yra blogai <...>“; „<...> jeigu mes atvirai kalbėsime, tai nereikės moteriai būti neištikimai <...>“. Išryškėjo tėčių pastangos siekti suprasti savo vaikų mamą ir pasitikėti ja. Panašiai pasikeitė jaunų vyrų požiūris ir į poilsį ir ramybę. Iki kurso jiems buvo svarbu, kad moteris gerbtų jų poilsį ir ramybę, o po kurso požiūris pasikeitė ($N = 5$ ($n = 4$)): „<...> jeigu aš leisiu žmonai pailsėti, tai ir man ji leis <...>“; „<...> jeigu aš noriu ramybės, vadinasi, ir žmonai to reikia <...>“; „<...> jeigu aš noriu pailsėti, tai pirmiausia leisiu pailsėti žmonai <...>“. Po kurso jauni vyrai teigė, kad ($N = 5$ ($n = 5$)): „<...> supratau, kad vaikui tėčio taip pat reikia kaip ir mamos. Leisiu žmonai pailsėti, kai žaisiu su vaiku <...>“; „<...> stengsiuosi pabūti su vaiku ir tikiuosi, kad žmona tuo metu galės pailsėti <...>“. Atsiskleidė vyrų empatija moterims.

Tiek prieš kursą, tiek po kurso jauni vyrai nesitiki, kad jaunos moterys visada bus namuose, taip pat, vyrai neturi didelių lūkesčių, kad būdama mama, moteris gamins valgyti ir tvarkys buitį. Po kurso vyrų lūkesčiai moterims pasikeitė. Jie susikoncentravo ne tik į reikalavimus moteriai, bet ir kritiškai pasižiūrėjo į save ir savo pagalbos moteriai auginant vaikus galimybes.

Jaunų žmonių lūkesčiai dėl savo vaiko

Tiriamųjų rezultatai gauti prieš pozityviosios tėvystės kursą. Išsiaiškinus, kokių lūkesčių vieni kitiems turi jauni žmonės kaip būsimiems tėčiams ir būsimums mamoms,

įdomu apžvelgti, kokie rezultatai gauti išanalizavus jaunų žmonių pasisakymus apie savo lūkesčius dėl būsimo vaiko / vaikų. Gauti rezultatai atskleidė, kad jauni žmonės tikisi turėti vieną arba du vaikus ($N = 26$ ($n = 21$)): „<...> noriu turėti vieną vaiką ir viską duoti jam kas geriausia, nes ir aš augau viena <...>“; „<...> noriu turėti vieną arba du vaikus, nes daugiau negalėčiau prižiūrėti tinkamai ir duoti kas geriausia: dėmesio, meilės apkabinimų ir švelnumo <...>“; o mažesnė dalis ($N = 26$ ($n = 5$)) tiriamųjų norėtų turėti tris ir daugiau vaikų: „<...> aš pati užaugau trijų vaikų šeimoje ir mums buvo labai smagu, todėl ir aš noriu turėti daugiau vaikų <...>“; „<...> aš noriu turėti tiek vaikų, kiek Dievas duos, ir dar norėčiau įsivaikinti ir padėti likimo nuskriaustiems vaikams <...>“. Visos jaunuolės paminėjo, kad svarbiausia yra vaiko sveikata ($N = 21$ ($n = 21$)): „<...> svarbiausia, kad vaikelis būtų sveikas ir visai nesvarbu ar berniukas ar mergaitė <...>“; „<...> svarbiausia sveikata, o visa kita antraeiliai dalykai<...>“; o visi jaunuoliai išskyrė ($N = 5$ ($n = 5$)) vaiko fizinius duomenis ir atskiras charakterio savybes, daugiausia jų lūkesčiai susiję su stipriu, valingu ir savarankišku būsimu suaugusiu žmogumi: „<...> noriu turėti 7 fiziškai stiprius, valingus ir savarankiškus vaikus <...>“; „<...> noriu, kad būtų užsispyrę ir siektų savo tikslų ir žinotų, ko nori <...>“.

Toliau jaunų žmonių lūkesčiai dėl savo būsimų vaikų pasiskirstė taip: kad vaikas bus protingas ir kartu savarankiškas, tikisi didelė dalis jaunų žmonių ($N = 26$ ($n = 21$)): „<...> protingas ir mokės tinkamai elgtis <...>“; „<...> bus protingas ir viskuo domėsis, bus smalsus“; „<...> visada žinos ką daryti, nes bus protingas ir gerai mokysis“. Didžiajai daliai būsimų jaunų mamų yra svarbu, kad būsimas vaikas būtų gražus ($N = 21$ ($n = 14$)): „<...> mano vaikas bus labai gražus <...>“; „<...> aš labai mylėsiu, nes bus labai gražus ir putlus <...>“; aktyvus: „<...> viskuo domėsis bus aktyvus <...>“; „<...> visur aktyviai įsitrauks ir man padės <...>“; ir laikysis taisyklių ($N = 21$ ($n = 11$)): „<...> žinos, kaip elgtis ir laikysis taisyklių“; „<...> klausys ir laikysis taisyklių <...>“ bei elgsis tinkamai ($N = 21$ ($n = 9$)): „<...> nesiožiuos kaip kiti vaikai, o elgsis tinkamai ir klausys <...>“. Būsimiems tėčiams nėra svarbus vaiko grožis ($N = 5$ ($n = 5$)): „<...> svarbu, kad vaikas būtų laimingas. Nėra negražių vaikų <...>“. Didelė dalis tiriamųjų turi lūkestį, kad vaikas bus ramus ($N = 26$ ($n = 18$)): „<...> ramiai miegos, kai važinėsiu su vežimėliu lauke <...>“; „<...> ramiai žais, kai aš tvarkysiu namus ar gaminsiu valgį <...>“.

Dalis tiriamųjų išskyrė specifinius lūkesčius ($N = 26$ ($n = 15$)): „<...> vaikas bus muzikalus ir gros kokių nors instrumentu ir mėgs dainuoti <...>“; „<...> bus gabus menams, nes ir man patinka piešti <...>“; „<...> bus meniškos sielos ir mes galėsime kalbėtis kurti kartu <...>“.

Kalbant apie lūkesčius vaikui, jaunuoliai labiausiai tikisi, kad dauguma būsimų mamų tikisi turėti vieną ar du vaikus, kad vaikas bus sveikas ir gražus, tai būsimiems tėčiams nėra aktualu. Didelė dalis jaunų žmonių tikisi, kad vaikas bus protingas ir kartu savarankiškas. Didžiajai daliai būsimų jaunų mamų yra svarbu, kad būsimas vaikas laikysis taisyklių ir klausys bei elgsis tinkamai. Dauguma jaunų žmonių tikisi, kad vaikas bus ramus. Dalis tiriamųjų išskyrė specifinius lūkesčius, tokius kaip gabumai menams ir muzikai, bei protinius gabumus. A. Faberis ir E. Mazlishas (2012) pabrėžia tėvų gebėjimą

klausyti ir išgirsti, ką nori pasakyti vaikas, todėl svarbu pažinti savo vaikus, nes ne visada jie atliepia mūsų lūkesčius ir būna ramūs, kai to norisi jauniems tėvams.

Tiriamųjų rezultatai gauti po pozityviosios tėvystės kurso. Po kurso jaunų žmonių pasisakymai apie savo lūkesčius dėl būsimo vaiko / vaikų kiek pasikeitė, bet pirmoje vietoje išliko, kad turės tik vieną arba du vaikus ($N = 26$ ($n = 17$)); kiek daugiau jaunų žmonių nei prieš kursą pasisakė, kad norėtų daugiau nei trijų vaikų ($N = 26$ ($n = 9$)). Jaunoms būsिमoms mamoms taip pat išliko noras turėti sveikus vaikus ($N = 21$ ($N = 21$)), o būsिमiems tėčiams išliko svarbūs vaiko fiziniai duomenys ir atskiros charakterio savybės, t. y. valia ir savarankiškumas ($N = 5$ ($n = 5$)).

Išryškėjo jaunų žmonių noras, kad vaikai būtų laimingi ($N = 26$ ($n = 20$)): „<...> *noriu, kad vaikas būtų laimingas tiek visko mokymasis, tiek tenkindamas savo smalsumo poreikius* <...>“; „<...> *didžiausias tikslas užauginti laimingą žmogų* <...>“; „<...> *noriu taip ugdyti vaiką, kad jis būtų laimingu žmogumi* <...>“. Išryškėjo jaunų žmonių sąmoningumas, kad vaiko laimės pojūtis tiesiogiai yra susijęs su tėvų supratimu, žiniomis apie vaikų raidą ir ugdymą bei jų pačių laime, tikėjimu ir pasitikėjimu savo vaikais. Galima daryti prielaidą, kad pozityviosios tėvystės kursas pozityviai keičia jaunų žmonių požiūrį į vaikų ugdymą ir į savo kaip atsakingo tėvo ir atsakingos motinos vaidmenį ir funkcijas vaikų ugdymo procese.

Išvados

1. Mokslinės literatūros apžvalga atskleidė, kad motinystės sąvoka suprantama daug plačiau negu tėvystės, o motinystei kaip procesui nagrinėti skiriama daugiau dėmesio negu tėvystei, nepaisant to, tėvystė kaip procesas yra tiek pat svarbi, kiek ir motinystė. Pati gamta lemia skirtingas motinos ir tėvo funkcijas vaikų atsiradimo, auginimo ir ugdymo procese, todėl analizuojat tėvystę ir motinystę socialiniu aspektu atliekant ugdymo funkcijas lygybė yra negalima.
2. Rengimosi šeimai ir lytiškumo ugdymo programa yra integruota į atskirus mokyklos bendrojo ugdymo mokymų dalykus, o tai, kaip matome, nėra veiksminga. Jauniems žmonėms pasiruošimas tėvystei / motinystei pirmiausia yra gebėjimas mylėti vaiką, tėvų (sutuoktinių) tarpusavio supratimas ir gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti ugdant vaikus.
3. Išklausius pozityviosios tėvystės kursus jauni žmonės įgyja pradžios sąmoningos tėvystės, kuri yra paremta žiniomis, kad įvairialypiai, pozityvūs amžiaus tarpsnio raidą atitinkantys potyriai suteikia galimybę asmenybei atpažinti naują situaciją bei atitinkamai joje elgtis ir vien materialinės gerovės užtikrinti nepakanka norint būti „gera mama“ ar „geru tėčiu“.
4. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad Lietuvos edukologijos universiteto Socialinio ugdymo katedros sudarytos galimybės jauniems žmonėms įgyti žinių apie

pozityviąją tėvystę studijuojant pasirenkamąjį dalyką „Pozityvioji tėvystė“ yra veiksmingos formuojant jų pozityvų ir naujausiomis žiniomis pagrįstą požiūrį į tėvystę ir motinystę.

Literatūra

- Bajoriūnas, Z. (2004). *Šeimos ugdymo mokslas ir praktika*. Vilnius: Kronta.
- Breidokienė, R., Ignatovičienė, S. (2010). *Pozityviosios tėvystės įgūdžių ugdymo pratybos* [žiūrėta 2015 m. spalio 2 d.]. Vilnius. Prieiga per internetą: <http://ivairiseima.lt/wp-content/uploads/2012/09/Pozityvi-tevyste.pdf>.
- Burvytė, S. (2011). Realisation of Personal Adaptation Potential in Childhood. Iš *European Integration and Baltic Sea Region: Diversity and Perspectives* (pp. 605–620). Latvia: The University of Latvia Press.
- Burvytė, S., Ralys, K., Ilgūnienė, R. (2012). *Ugdymo šiuolaikinėje šeimoje konceptas: mokslo studija*. Vilnius: Edukologija.
- Coste, B. (2009). *Positive Psychology Theory and Positive Parenting* [žiūrėta 2015 m. spalio 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.positive-parenting-ally.com/psychology-theory.html>.
- Čekuolienė, D. (1997). *Prierašumo kontekstas: kūdikių ir motinų bendravimo būdai ir motinų vertybės. Disertacija*. Vilnius: Vilniaus universitetas.
- Donaldson, M. (1993). “What is hegemonic masculinity?” *Theory and Society*, 22(5), 643–657.
- Dreikurs, R., Soltz, V. (2012). *Laimingi vaikai*. Vilnius: Vaga.
- Faber, A., Mazlish, E. (2012). *Kaip kalbėti su vaikais, kad jie klausytų ir kaip klausyti, kad vaikai kalbėtų*. Vilnius: Vaga.
- Jonkarytė, A. (2003). Šeima: vyro ir moters vaidmenys. Iš *Šeimos revoliucija? Iššūkiai šeimos politikai*. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas.
- Kvieskienė, G. (2003). Socializacija ir vaiko gerovė: monografija. Vilnius, 13–20.
- Kvieskienė, G. (2007). *Pozityvioji socializacija kaip ugdymo paradigma*. Vilnius: VPU, 20.
- Lietuvių kalbos žodynas* [žiūrėta 2015 m. spalio 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.lkz.lt/startas.htm>.
- Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. A1-111 3.2 priemonę „Finansuoti nevyriausybinių organizacijų, dirbančių šeimos gerovės srityje, veiklos projektus“, 2012–2013 m. *Valstybės žinios*, 2011, Nr. 25-1226.
- Liobikienė, N. (2009). Sisteminė pozityvios tėvystės raiškos ir ugdymo perspektyva. *Socialinis darbas: patirtis ir metodai*, 4 (2), 108–110 [žiūrėta 2015 m. spalio 16 d.]. Prieiga per internetą: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2009~ISSN_2029-0470.N_4_2.PG_107-123/DS.002.0.01.ARTIC.
- Lutter, C. K. (2000). *Short and Long Term Effects of Breast Feeding on Child Health*. Kluber Academia / Plenum Publishers. Chapter 30, 355–368.

- Markūnienė, E., Levinienė G., Kulikauskaitė B. et al. (2007). *Žindymas ir moters sveikata*. Kaunas: Vitae Litera.
- Miškinis, K. (2003). *Šeima žmogaus gyvenime: knyga kiekvienam, norinčiam šeimoje siekti darnos ir išvengti nesklandumų, užauginti gerus vaikus ir būti laimingam*. Kaunas: Aušra.
- Mitrikas, A. A. (2000). Šeimos vertybių pokyčiai. *Kultūrologija*, 6, 295–323.
- Navaitis, G. (2007). Vyrų nuostatos į saviraišką tėvystėje. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 19, 127–134.
- Pleck, J. H. (1997). Paternal involvement: levels, sources and consequences. In *The Role of the father in Child Development*. New York: Wiley.
- Rudney, G. L. (2005). *Every Teacher's Guide to Working with Parents*. Chalifornia: Corwin Press.
- Uzdila, J. V. (2001). *Lietuvių šeimotyra: kritinė familistinė XX a. panorama*. Vilnius: Lietuvos mokslas, 35 (280 p.).

Young People's Readiness for Parenthood

Sigita Burvytė

Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Social Education, Social Education Department, Studentų St. 39, LT-08106 Vilnius, Lithuania, sigita.burvyte@leu.lt

Summary

The paper presents young people's attitudes towards their readiness for parenthood and motherhood. The respondents' answers were obtained via employing the method of focus groups. The survey used 2 focus groups before the course on positive parenthood was delivered to the target groups and 2 survey groups after the delivery of the course. The author of the article discusses the concepts of motherhood and parenthood. Further to it, the results of the survey on the young people's readiness for parenthood and motherhood are presented. The two target groups become to be the students of Lithuanian University of Educational Sciences who have chosen the subject on "Positive Parenthood" as an optional general subject. The data obtained revealed the effectiveness of the course on changing young people's attitudes towards the concepts of "a good mother" and "a good father", their expectations towards a partner and a child, their ability to analyse themselves critically in the context of family relations.

Keywords: *young people's, parenthood, motherhood, family, child, the education of children in the family, father, mother.*

Įteikta / Received 2015-10-15
Priimta / Accepted 2015-11-10